

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. □ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. □ □ □ □ □
Uredništvo: Fr. Terseglov, Ljubljana (Katol. tiskarna). □ □ □ □ □
Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 11 in 12.

V Ljubljani, dne 1. junija 1912.

Letnik V.

Binkoštna misli.

Ivan Dolenc.

Bilo je na binkoštno nedeljo pred par leti. V roke mi je prišla molitvena knjižica, ki jo je podaril sinu svojega prijatelja kot birmansko darilo mož, ki je zelo znan po naših mladeniških in drugih organizacijah in katerega bo marsikdo spoznal po pesmici, ki jo objavljamo na tem mestu. Pesmica je bila napisana menda na zadnjih straneh v knjižici. Takrat sem si jo prepisal, a sem prepis izgubil. Kolikor se spominjam, se je pesmica glasila tako-le:

Ta lepi maj!
Po zemlji zelenje in cvetje,
nad njo pa dišave in petje,
povsod pa življenje in moč!

V pomladi, v mladosti cvetoč
si, Stanko, in dvojnega maja
te mlada lepota napaja.
Ustavil bi rad te na poti
in času potr bi peroti . . .
Zastonj! Obsojen je cvet, da premine,
in tvoja mladost, da izgine.

Porasteš, in črna in mrka
na srce skrb ti potrka.
In sredi ljudi, ki plakajo,
ki znoj in kri pretakajo,
te vroči boji čakajo.
Moči ti je treba, moči!
Moj Stanko, ko jutri rokó
poklade ti škof na glavó,
za moč poprosi Boga,
za močno telo in močnejše srce,
da močno ostane sred tvojih vojská,
za druge mehko, trdo pa za se.

Moči ti je treba, moči!
A pomni: Začetek krepkosti
zavest je naše slabosti.
Nikoli nikar ne pozabi:
Kot s prahom se veter igra;
tako nam življenje vihra;
ljudje smo betežni in slabi.
Močni pa smo v veri v Boga,
zaupanje Vanj nas krepča,
molitev poguma nam da.

Moj Stanko! Jutršnji dan
izprosi si, da boš močan!
Utrdi se, dušo prenovi —
Bog večni pa te blagoslovi!

Pravijo, da lepa pesem z razlago izgubi. In razlagati je jaz tudi ne nameravam. Vidim pa pred seboj stotine naših fantov, ki bodo prebrali te verze in si rekli: Tudi v mojem molitveniku naj bo ta molitev! Saj tudi meni je treba iti ob Binkoštih še k birmi. Birma (latinsko confirmatio) pomeni utrditev. In te je potrebno moje telo, moj duh. Da izpolnujem svoje mesto, ki ga mi je odločil Bog, v ta namen rabim telesnih moči toliko, da jih ni nikdar preveč. In potem sem zmožen, prevzeti tudi dela, ki zahtevajo kratenje časa, določenega za počitek. In koliko rabi človek duševne moči, duševne čvrstosti! Dan na dan se zaletavajo ob nas neprilike in sitnosti doma, v društvu, v javnosti. Močan duh ne izgubi pri tem svojega miru, svojega veselja in zadovoljnosti.

Kadar gre influenza skozi vas, obišče vse vaščane. Kar jih je šibkih in slabotnih, tem odvzame zdravje za nekaj dni, jih celo spravi v posteljo; kar je korenjakov, tem ne more do kože, ti se zanjo še zmenijo ne.

Tako je s stvarmi, ki motijo našo telesno moč in čilost, tako — in prav tako — je s stvarmi, ki napadajo našo duševno zadovoljnost, našo duševno moč. Duševno nemočnih se lotijo, duševno močni se zanje komaj zmenijo.

In zato se vprašamo tudi mi pri vsaki stvari. Ali raste s tem moja moč, moč mojega duha in telesa? Saj moč je tisto, kar diči fanta v prvi vrsti! In orlovska organizacija naj nam vzgoji armado v vsakem oziru močnih fantov, njim samim in narodnim svetinjam v bran, sovražnikom v strah!

Pravicoljubnost.

Franc Terseglov.

Učitelji, vseučilišni profesorji, politiki in drugi, ki imajo opraviti z vzgojo posameznikov in ljudstva, se v novejšem času zelo prizadevajo, da bi se mladina izobra-

zila tudi v političnem in socialnem oziru, da bi umevala svoje bodoče državljske pravice in dolžnosti. To je prav in nujno potrebno; bodiši v okviru ljudske in srednje šole, bodiši potom posebnih tečajev ali v zvezi s strokovnimi šolami. V tem duhu je zamišljen tudi dr. Krekov načrt za kmetijsko gospodarsko šolo v Ljubljani, na kateri bi se poučevala tudi zgodovina avstro-ogrske monarhije, ustava naše države, način pravosodja in javna uprava.

Drugo vprašanje je, na kakšen način in v koliki meri naj se ta pouk vrši. Strok je v tem oziru toliko, da je treba velike modrosti in vzgojne sposobnosti, da se mladini od vsega nekaj in sicer to, kar je bistveno, vcepi. Tu imamo ustavo, upravo, gospodarstvo, finančne vede, pravosodje, zraventega še zgodovino in razvoj vsake posamezne stvari. In še potem, ko mladina morebiti vse to prebavi, je veliko vprašanje, koliko ji je to hasnilo. Odločivne važnosti je namreč način pouka. Ne samo, da se mladine ne sme z državoslovnimi strokami preobložiti, ampak bolj zbuditi v nji zanimanje zanje, glavno je, da se goji v nji zmisel za skupno delo, socialni čut, veselje do javnega delovanja in skupni blagor. V ljudski, oziroma meščanski in srednji šoli bi pač bolj kazalo, da bi se teoretična stran teh strok obdelala le v bistvenih potezah, tem več pa bralo vzorne sestavke pisateljev, ki so bili odlični politiki, oziroma sociologi, da bi se mladina res navdušila za javno življenje in se napojila idej, ki je morajo voditi. Tako se nam zdi, da bi moral vsak naš izobražen mladenič poznati Fichtejeve »Govore nemškemu narodu«, ki so morebiti najlepše, kar je kdaj kdo v tem oziru napisal, Millov sestavek »O svobodi«, gotove odlomke iz Platonove in Aristoteleve »Države«, Görresove politične spise in drugo.*

V čem pa — to je zdaj poglavitno vprašanje — obstoja pravi način političnega izobraževanja mladine, ki je lahko goje naša izobraževalna društva, oziroma naša mladeniška organizacija? Podlaga taki vzgoji mora pač biti vzbujanje čuta za pravico. Izorno umevajo to stvar od nekdanj Angleži, pri katerih stoji politično življenje na najvišji stopnji. Pogledjmo n. pr., kako zelo goji angleška mladina šport, ne samo v ljudskih in srednjih šolah, ampak tudi in zlasti na vseučilišču. Za kaj gre pravzaprav pri športu, igranju? Za to, da se vsak igralec navadi se ravnati strogo po pravih igrarskih, to je: kljub vsem strastem, ki pri igranju butijo na dan, kljub temu, da vsak teži za tem, da druge prekosi

in zmaga, spoštovati pravice drugih tako kakor lastne. Vsak igralec je enakopraven, prevara je izključena, treba je samega sebe premagovati, skratka: igra se vrši po pravici, pravično, in mladina se s tem primerno vzgaja, da pravico ljubi in pravično dela.

Naša »Zlata knjiga« pravi: »Orel se mora zavedati, da je pravicoljubnost njegova največja odlika, ker je pravicoljubnost temelj za njegovo delovanje v javnosti, ki obstoja v verski in socialni narodni povzdigi slovenskega ljudstva.« — Pravicoljubnost pa glasom iste knjige obstoja v tem, da Orel »na vsakem človeku priznava njegove dobre strani in zasluge, naj bo somišljenik ali nasprotnik; vsakega sodi čisto nepristransko; nikomur ne odreka niti najmanjše stvari, do katere ima pravico; pravice drugih varuje kakor lastne; zlasti pa se vsekdar in v vsakih okoliščinah odločno zavzame za pravice zatiranih, siromakov in slabših, ki se sami ali ne morejo ali ne smejo ali ne znajo braniti ali pa se sploh niti ne zavedajo, da se jim godi krivica.« Tak pravičen mladenič bo dober državljan, dober politik, dober socialist, ki bo svojemu narodu, ljudstvu in državi res koristil.

Da pa more človek pravičen biti, pravično soditi, vsakemu posamezniku in tudi stranki priznati to, kar ji gre, vsako krivico, naj bo naperjena proti komur koli, zaslediti, jo grajati in se ji upreti, se za pravice vsakogar potegovati, zato je treba, da zna človek samega sebe krotiti, svoje lastno življenje prav urediti, samega sebe izpopolnjevati. To resnico je že veliki grški modrijan Plato izrekel, ko je govoril o politični vzgoji. Dejal je, da se mora, kdor hoče biti pravi državljan, ravnati vsekdar po razumu, premagovati svoje neurejene strasti in nagone in lastne interese podvreči skupnemu blagru. Na ta način vpodobi človek takorekoč sam v sebi pravi red in šele na tej podlagi more zahtevati, da so tudi drugi pravični proti drugim, da dajo vsi državi, kar je njenega, in da država vsakemu prizna, kar mu gre.

Da povzamemo: Čut za pravico je za človeka, ki se hoče polit. udejstvovati, neobhodno potreben. To so učili plemeniti pogani, to je krasno razvil zlasti sv. Tomaž Akvinski, tako je katoliška morala vedno učila. Politika brez pravicoljubnosti je grda, škodljiva, resnični javni blaginji nasprotna. Zato mora prava državljska vzgoja ljudstva iti predvsem za tem, da vsadi mladini globoko v srce zmisel za pravico. To pa se doseže s tem, če se mlade ljudi uči zapostavljati lastne želje in potrebe potrebam skupnosti, če se jih navaja spoštovati druge, če se jih pripravi do tega, da se vedejo viteško tudi nasproti tistim, ki jim niso simpatični, če se jim odkrivajo tudi

*) Glej o tem: Foerster: »Staatsbürgerliche Erziehung der Jugend« (»Državljska vzgoja mladine«), v »Hochland«, maja 1912.

dobre strani na nasprotnikih, če se jim že zgodaj vcepi neka plemenita lojalnost in velikodušnost, ne da bi pri tem kaj odnehali pri svojih načelih in jih dejansko ne zasledovali.

× × ×

Pravzaprav smo s tem vse povedali, kar smo se namenili. Vendar si ne moremo kaj, da ne bi v zvezi s tem nekoliko razmislili o dejanskih političnih razmerah, kakor pri nas vladajo. Marsikdaj se namreč sliši očitek, da so politične ramere na Slovenskem slabe, da se strankarski boj vrši v za splošnost kvarni obliki, da se pogreša ravno zmisla za pravičnost, da manjka lojalnosti. Bodimo pravični, stvar je precej drugačna. Mi smo trdno uverjeni, da pomenja maga S. L. S. v naši domovini tudi v tem oziru temeljit preobrat na boljše in da bo, čimbolj prodro naša načela v vse sloje, tembolj izginjala sirovost, nepravičnost, nestrpnost in politična podivjanost, ki jo je zanesel v slovenski politični boj liberalizem. Čez noč se kaj takega ne da popraviti; zakon narave je, da stvari še precej časa teko tako, kakor jih je kdo prvi sunil. In čisto brez dvoma je in kakor beli dan jasno, da je naše politično življenje izkvarila liberalna stranka in nihče drugi. Brez zamere, če govorim zdaj sam o sebi. Ko je pri nas boj med liberalizmom in katoliško stranko pravzaprav izbruhnil, nisem bil ne za to ne za ono stranko. Tako imenovana inteligentna mladina je bila takrat po ogromni večini liberalna, katoliškonaroden dijak je bil bela vrana, nekaj nas je bilo »nestranskih«, in ti so se večinoma zavzemali za narodno slovo; med temi je bila večalimenj tudi moja malenkost. Jasno pa nam vsem je bilo to, da je liberalna stranka začela s katoliškonarodno boj, ki se s stališča javne morale, s socialnega pogleda in narodovega blagra nikakor ni dal opravičevati. Vsak, ki si je upal biti »klerikalec«, je bil v liberalnem časopisju takoj proglašen ali za osla ali za barabo. Nasprotno je katoliško časopisje bilo krotko, pisano čisto tako, kakor bi je bolj vestno ne mogel pisati noben profesor morale, lojalno in spravljivo; časih še veliko preveč. Zmisel za slovo se je izpočetka najbolj gojil ravno v katoliškem časopisju. Liberalna javnost je delala vse drugače. Kmalu se je lotila najgršega, najostudnejšega načina političnega boja: ovajanja političnih nasprotnikov sodni oblasti. Ali se liberalci danes še kaj spominjajo goške afere? Ali so morebiti že pozabljene vse tiste žrtve, ki so jih vlačili pred sodnika samo zato, da jih kot politične nasprotnike uničijo? Dejali smo, da je ovajanje v političnem boju najgrše sredstvo. Pardon! eno je še bolj gjnusno: poseganje v osebno življenje. Kdo drugi je s tem začel kakor liberalno časopisje? Ali

naj omenjamo še zavijanja tega, kar nasprotnik reče, podtikanja stvari, ki je nasprotnik nikoli ni mislil, smešenja, očitanja celo telesnih napak in tako dalje? Če se danes liberalna stranka kaj nad nami zgraža, naj gre preje v tiho sobico, se vrže na kolena in potrka na lastne prsi: mea culpa! Spomni naj se, da je Bog pravičen sodnik in da je sam rekel: S tisto mero, s katero vi merite, vam bo povrnjeno.

Mi se pa od tega učimo: Bodimo pravični!

× × ×

Še nekaj, ker smo ravno pri tem. Te dni so se, kakor znano, vršili v Budimpešti krvavi izgredi. Delavska množica, stokrat za svoje človeške pravice ogoljufana, je vzplamtela v divjem srdu. Pred osmimi leti je minister Fejervary, eden najboljših mož, kar jih Ogrska premore, v kraljevem imenu ogrskemu ljudstvu slovesno izrečno obljubil splošno, enako in tajno volivno pravico. Vsaka naslednja ogrska vlada je to kraljevo besedo požrla. Prišlo je tako daleč, da vlada zdaj na Ogrskem najstrupenejši sovražnik ljudstva in njegovih političnih pravic, kalvinski grof Tisza. Ali je potem čudno, če ljudstvo vzkipi? Ljudstvo čisto prav in zdravo sodi, da so vlade za to tu, da pravično vladajo. »Redoljubni« ljudje pravijo, da so delavci toliko in toliko šip pobili, toliko in toliko kandelabrov prebrnili, na policijo kamenje metali in celo eno bombo vrgli. To je krivica. Seveda je, toda kaj pa tista krivica, ki jo vladajoči ogrski krogi ljudstvu že sto in sto let prizadevajo? Nočemo braniti nasilja, ki se pojavljajo ob takih uporih, celo stvari so večkrat škodljivi in ravno budimpeštanski nemiri so akcijo za splošno volivno pravico gotovo le zavlekli in nasprotnikom volivne reforme dali v roke orožje proti nji, toda popolno pomanjkanje pravicoljubnosti kaže tisti, ki ob takih prilikah vidi krivico le pri množici. Nemški pesnik Goethe pravi nekje lepo:

»Roh und wild sind alle rohen Betrogenen,
Seid nur redlich und so führt sie zum
Menschlichen an!«

To se pravi: »Sirovi in divji so vsi priprosti ljudje, ki jih varajo; bodite pravični in tako jih boste vgojili za prave ljudi!« — Pomnimo to. Pravični bodimo proti posameznikom, pravični nasproti ljudstvu. O svetem Jožefu pravi sv. pismo, da je bil »pravičen mož«. Več ne pove o njem, toda že to je največja pohvala in najvišja odlika.

Bratski odseki.

Misel združevanja je prešinila vso našo mladino. Ta misel zahteva, da od časa do časa pregledamo svoje vrste, da pokažemo

svetu, kaj smo, koliko nas je, kaj premoremo. Potrebno je, da iz takih javnih nastopov črta mo tudi navdušenje za svoje vrste.

Ozrite se, fantje, nazaj na prvi dve naši veliki prireditvi v Škofji Loki in Kamniku! Koliko navdušenja in svežosti je prišlo takrat v naše vrste! Taka naj bo tudi letošnja podvezina prireditev na Vrhnikih 30. junija t. l. Nov ogenj za bodočnost.

Zato je prva dolžnost vsakega zavednega Orla napram sebi in naši javnosti, da se udeleže prireditve podzveze Orlov za Kranjsko na Vrhnikih dne 30. junija t. l.

Posebej pa še povdarjamo, da so take prireditve tudi glasom naših pravil obvezne.

Ta dva momenta: navdušenje in vzgoja za lastne vrste in zmaga naše misli v javnosti in obveznost po naših pravilih bo gotovo pripeljala vsakega Orla na to prireditev, ki bo lep korak naprej v naši organizaciji.

Da pa to dosežemo, treba skrbne priprave:

1. Treba pridno pregledovati navodila za nastope, zlasti kroje, da bo naš nastop lep in veličasten.

2. Treba je posebno skrbeti za javen skupen nastop, ustanoviti posebne telovadne ure za dobro izvežbanost, pridno vežbati za proste vaje.

3. Naj smatra vsak Orel za posebno dolžnost skrbeti za pridno udeležitev iz vseh naših vrst z živahno agitacijo.

4. Radi lepšega reda naj naznani vsak odsek zvezi v Ljubljano najkasneje do 10. junija, koliko udeležencev pride iz tega ali onega kraja in po kateri poti pridejo (radi vlaka).

5. Lepa rešitev prireditve naj bo čast in ponos vsakega izmed nas.

Zveza Orlov v Ljubljani.

Dr. Jure Adlešič l. r.,
t. č. podpredsednik.

Janko Hočevar l. r.,
t. č. tajnik.

Proste vaje za leto 1912.

I. Prosta vaja.

Spetna stoja, roki v pest.

1. a) zaročno krčenje,
b) odkoračna stoja na desno,
c) drža;
2. a) odročanje,
b) pol obrata v levo (na petah) do zakoračne stoje z desno, z desno roko čelni pelok navzdol (leva roka na mestu) do soročnega predročanja;
c) drža;
3. a) desno vzročiti, levo priročiti,

b) levo vzročiti, desno priročiti (skozi predročanje), prenos teže trupla na levo nogo do zanožne stoje z desno,

c) drža;

4. a) prinožiti — predročiti,
b) priročiti (v spetno stojo),
c) drža.

II. Prosta vaja.

Spetna stoja, roki v pest.

1. a) zaročno krčenje,
b) zakoračna stoja z desno, sunek z rokami v predročanje,
c) drža;
2. a) tričetrtinski bočni lok z desno roko navzdol do vzročanja — vezano z
b) poluobrata v desno (na petah) do zakoračne stoje — tričetrtinski čelni lok z desno roko do odročanja (leva roka vztraja ves čas na prvotnem mestu — ves lok v a) in b) vezan),
c) drža;
3. a) izpad z desno nogo naprej, roki v bok,
b) cel obrat v levo (na peti leve in na prstih desne noge) poklek na desno koleno,
c) drža;
4. a) odročanje,
b) vzklon do spetne stoje, priročanje,
c) drža.

III. Prosta vaja.

Spetna stoja, roki v pest.

1. a) pol obrata v levo do zanožne stoje z desno, roki v bok,
b) s prisunkom desne noge k levi, nizki počep,
c) drža;
2. a) vzročanje,
b) vzklon do spetne stoje, skrčenje rok v odročanju,
c) drža;
3. a) predkoračna stoja z desno, vzročanje z desno — priročanje z levo,
b) cel obrat v levo (na petah) do predkoračne stoje z levo, vzročanje z levo — priročanje z desno,
c) drža;
4. a) zaročno krčenje (prenos trupla na levo nogo), predročanje z desno (v zraku),
b) priročiti, prinožiti,
c) drža.

IV. Prosta vaja.

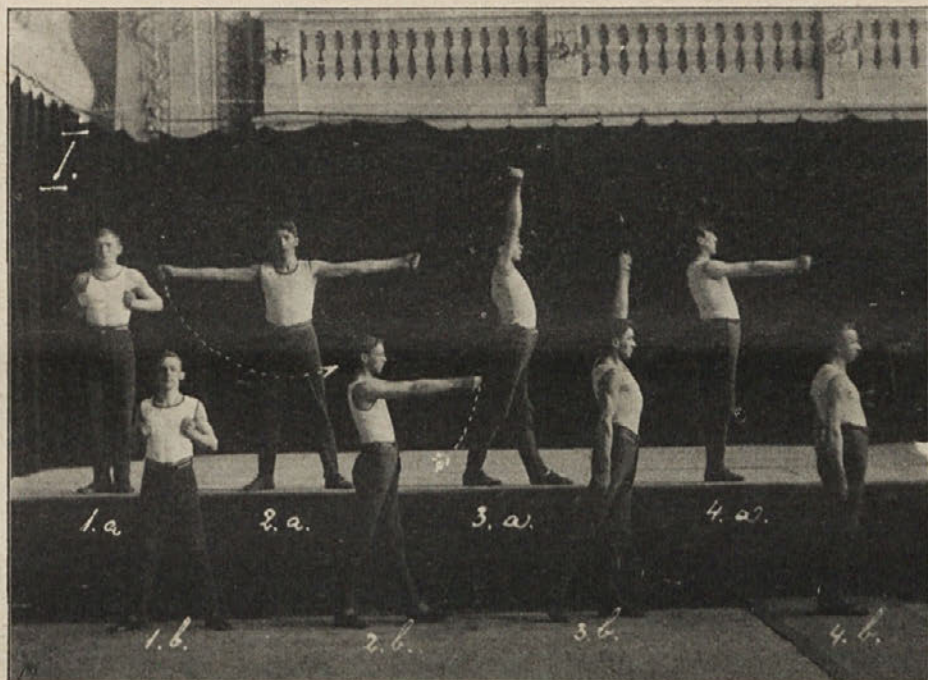
Spetna stoja, roki v pest.

1. a) soročno odročanje v levo,
b) tričetrtinski čelni lok z desno roko dol do vzročanja (leva na mestu), odkoračna stoja z desno,
c) drža;
2. a) pol obrata v levo do zanožne stoje z desno, leva roka (ki vztraja vedno na prvotnem mestu) v predročanje, z desno

- no roko vzročno krčenje (pest za tilnik),
- b) nizki počep (kolena vkup), predklon v počepu v opori z rokami (z dlanmi do tal, in sicer 5 cm pred stopali nog),
- c) drža;
3. a) iztega nog do ležne opore za rokami,
- b) vzklon do spetne stoji (noge na prvotno mesto), odročenje s palčjim položajem rok (dlani stegnjene),
- c) drža;
4. a) zasuk rok v zapestju v nartni položaj (dlan spodaj),
- b) priročenje (roki zopet v pest),
- c) drža.

O p o m b a: Ker se je pri fotografiranju 4 proste vaje (IV.) napravila neljuba pomota, naj telovadci pri tej pazijo na to, da menjajo 6. in 7. sliko te vaje, kakor sta pra-

- b) pol obrata v levo do razkoračne stoji z desno — z desno roko čelni pollok navzdol do soročnega predročnja (obrat v levo na obeh petah; čelni pollok z desno roko, stegnjeno tesno ob truplu; lok in obrat se izvršita hkrati),
- c) drža;
3. a) desno vzročit, levo priročit, (v isti postavi, namreč zakoračni stoji z desno, se dvigne desna roka gor do vzročnja, leva se spusti dol do priročnja; obe po najkrajši poti),
- b) levo vzročit, desno priročit — zanožna stoji z desno (obe roki premenita položaj; desna iz vzročnja dol do priročnja, leva gor do vzročnja; obe po najkrajši poti skozi predročnje, kjer se srečata; obenem s tema giboma se prenese teža trupla na levo nogo, tako,

vilno na fotografiji zanamovani z 3. b) in 4. a), ter smatrajo zadnjo sliko (spetna stoji), kakor slika kaže, v pol obratu v levo.

Razlaga prostih vaj za leto 1912.

I. Prosta vaja.

Temeljna postava v spetni stoji, roki v pest.

1. a) Zaročno krčenje (iz priročnja se lakti zaročno skrčita, tako, da pridejo pesti ob prsi; zadaj komolca v razdalji obeh ram),
- b) odkoračna stoji z desno (z desno se napravi odkorak v desno nogo na celo stopalo),
- c) drža;
2. a) odročenje (roki vodoravno v višini ram; ne preveč naprej, ne nazaj),

da postane desna noga zanožna, s prsti vred stegnjena),

- c) drža;
4. a) prinožit — predročit (roki iz vzročnja in priročnja po najkrajši poti do soročnega predročnja, zanožna noga se prisune k levi do spetne stoji),
- b) priročit (obe roki po najkrajši poti dol do temeljne postave),
- c) drža.

II. Prosta vaja.

Temeljna postava v spetni stoji, roki v pest.

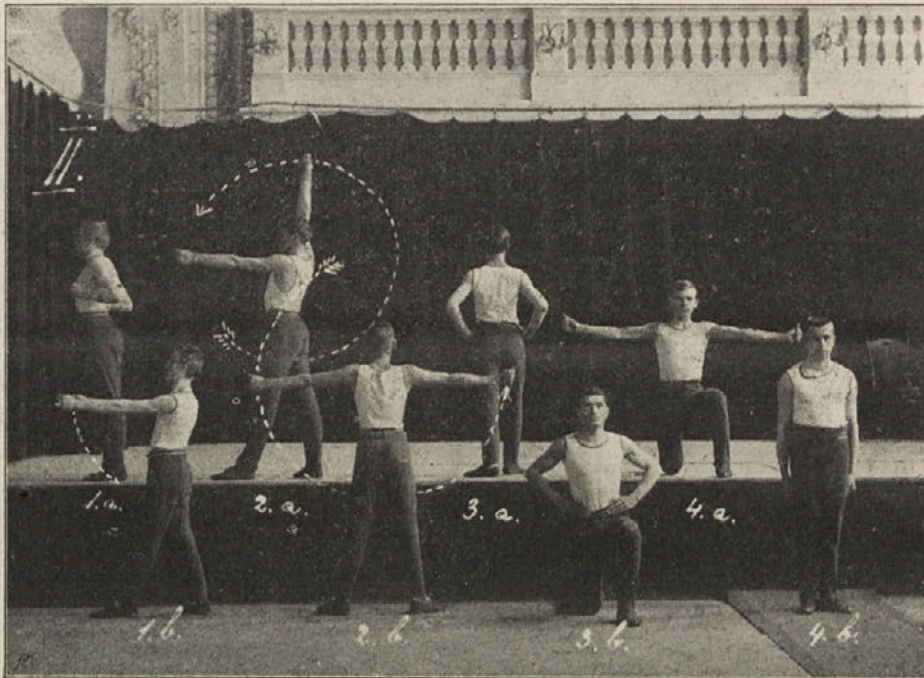
1. a) zaročno krčenje (glej I. pr. v. 1. a),
- b) zakoračna stoji z desno, sunek v predročnje (obenem z energičnim sunkom rok iz zaročnega krčenja do predročnja, na pravi desna noga zakorak na celo stopalo),
- c) drža;

- 2 a) tričetrtinski bočni lok z desno roko navzdol do vzročnja (desna roka gre najprej v bočni smeri v loku dol do vzročnja, obenem s tem lokom se napravi obrat v desno na obeh petah do razkoračne stoje, s katerim se izpremeni smer loka, ki se ne prekine, ampak gre roka v tričetrtinskem loku sedaj že v čelni smeri dalje do odročnja, in sicer vezano dalje ob trupu skozi priročnje v odročnje. Leva roka je bila pred obratom v točni smeri, v predročnju; ker je med obratom, ki je izpremenil to bočno smer v čelno smer, leva roka vztrajala na mestu, je tudi prišla v čelno smer, torej v odročnje, kjer vztraja, dokler tudi desna roka po vseh gibih ne stvori z levo vred soročnega odročnja),

nato hitro poklek. Poklek je pravilen, če obe nogi skrčeni v kolenih tvorita prava kota, torej desna in leva s tlom vred, pravilen pravokot),

- c) drža;
4. a) odročnje (zopet nazaj do odročnja po najkrajši poti; že med gibom se roki zopet stisneta v pest),
- b) vsklon do spetne stoje, priročnje (vsklon naj se napravi kolikor mogoče urno, s tem, da se z desno nogo nekoliko odrine, da pridemo v pravem času do zahtevane spetne stoje; obenem se roki iz odročnja po najhitrejši poti spuste v priročnje),
- c) drža.

(Dalje prih.)

- b) polobrata v desno do razkoračne stoje — tričetrtinski čelni lok z desno roko do odročnja.
- c) drža;
3. a) izpad z desno naprej, roki v bok (iz razkoračne stoje se dvignemo nekoliko na levo nogo, desno malo približamo levi, in jo potem, skrčeno v kolena postavimo na tla, naprej na celo stopalo [koleno navpično nad prsti], truplo se nagne malo za izpadom, glava pokoncu, leva noga na mestu; obenem s tem gibom gresta obe roki po najkrajši poti v bok, ki pa ostane ta še vedno v čelni smeri, torej komolca obrnjena ven),
- b) obrat v levo v poklek na desno koleno (obrat se napravi na levi peti in na desnih prstih, tako da pride desna noga nekako trehotno do zanoženja,

Iz seje Zvezinega vaditeljskega zbora.

Vaditeljski zbor je sklenil z ozirom na 30. junija t. l. na Vrhniki se vršečo veliko prireditve podzveze Orlov za Kranjsko, sklicati potom posebne okrožnice načelnike vseh kranjskih odsekov na nedeljo, dne 16. junija t. l. v Ljubljano, kjer se vrši načelniški tečaj in seja vseh vaditeljev.

Dalje je sklenil predlagati predsedstvu podzveze Orlov, da prepove vse javne prireditve, katere se ne bodo:

I. pravočasno naznanile predsedstvu podzveze in

II. od katerih se ne bo prejel pravočasno natančen načrt prireditve.

Za prireditve v Moravčah, na Goriškem in v Ambrusu se določijo vaditelji.

Javna telovadba ob priliki ustanovitve okrožja v Šmarji naj se vrši šele po vrhniški prireditvi.

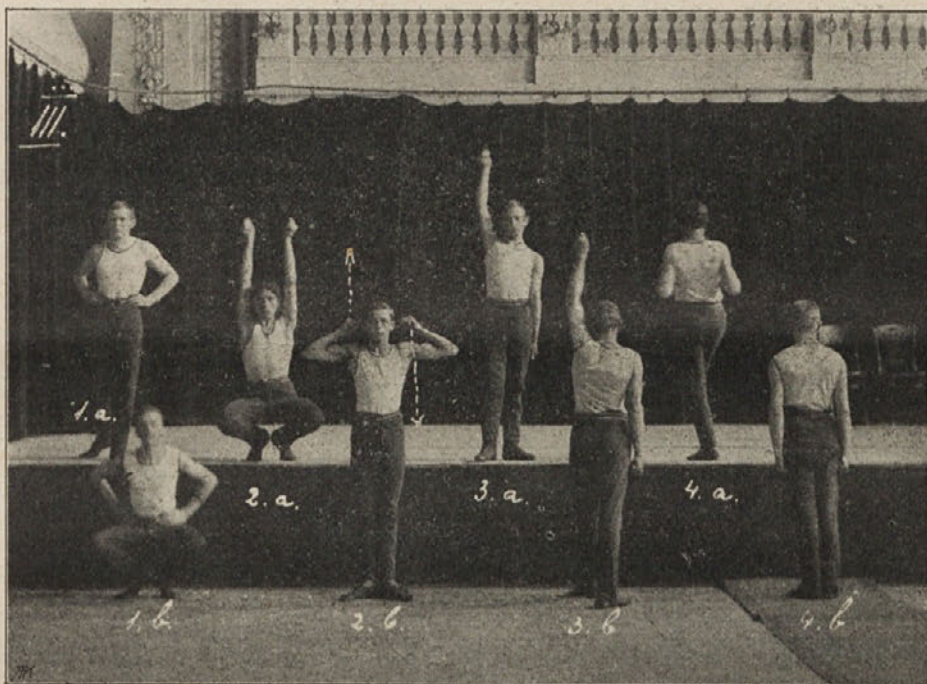
Že izgotovljen rokopis zelo obširnega orlovskega vežbovnika se takoj pošlje zvezinemu predsedniku br. dr. Pogačniku v pregled in dá potem v tisek.

Evharistični kongres na Dunaju.

Na razna vprašanja nekaterih orlovskih odsekov za navodila glede evharističnega kongresa na Dunaju se s tem naznani, naj se Orli, ki se nameravajo udeležiti tega kongresa, javijo z drugimi udeleženci, glasom okrožnega odbora, svojemu župnemu uradu; Zveza Orlov pa bo pravočasno potem posebnih okrožnic dala Orlom udeležencem natančna navodila in določila.

pa j, da se število udeležencev strelskih vaj more ugotoviti.

Pripomniti pa moramo, da bodo strelske vaje le en del telesne izobrazbe v naših odsekih in da bodo tudi strelci pravilno kot drugi Orli telovadili in uriti zlasti še proste vaje in vaje v korakanju. Pristop k strelskim vajam je mogoč šele od 16. leta dalje, poleg tega bo pa tudi dobro, če se bodo vaj udeleževali starejši člani odseka. Opozoriti je treba tudi, da bode streljanje nekaj stalo, ker se strelivo ne bo dobivalo brezplačno, ampak bode vsak strel s kroglo stal nekako 7 vinarjev. Za pričetek se bode pa vadilo tako kakor pri vojaki v takoimenovanem sobnem streljanju, kjer bode strel še nekaj ceneji kakor po vinarju. Dobro bi bilo, ako že sedaj vsak odsek v svoji prijavi omeni

Strelske vaje.

Ker prihajajo razna vprašanja in prošnje radi strelskih vaj, se je v predsedstveni seji Zveze Orlov sklenilo opozoriti odseke, da sedaj poleti še ni čas, da bi se strelske vaje že pričele. Poleg tega bode še treba vložiti prošnjo na vojaško oblast (poveljstvo deželne brambe v Gradcu), da posodi orožje in priprave in dá proti nižani ceni strelivo. To prošnjo bo za več odsekov skupaj vložila Zveza. Zato je pa treba, da odseki, ki žele že v letošnji jeseni vpeljati strelske vaje, to Zvezi v kratkem naznani in obenem sporoče tudi natančno število onih, ki se bodo strelskih vaj udeleževali; to število se mora namreč v prošnji za orožje in strelivo tudi navesti. Zato bo najbolje, da odseki v ta namen skličejo svoje člane enkrat sku-

kakšne voditelje za streljanje ima na razpolago. Za vaditelje bi bili najboljši mlajši dosluženi podčastniki, ki poznajo že najnovejša navodila za strelski poduk.

Ako želi kak odsek še posebnih informacij v tej zadevi, naj se obrne na Zvezo.

Domovina.

Vekoslav Vrtovec, stud. iur.

Ta zemlja nosi naš pečat,
naš znoj in našo kri!

Dr. Krek.

Pozdravljena domovina, vsa lepa kot sen, kot hrepenenje mladosti, skrivnostna, čudovita pesem, ki jo je čulo in vzljubilo srce, kot zvoki srebrnih strun harfe, igrane

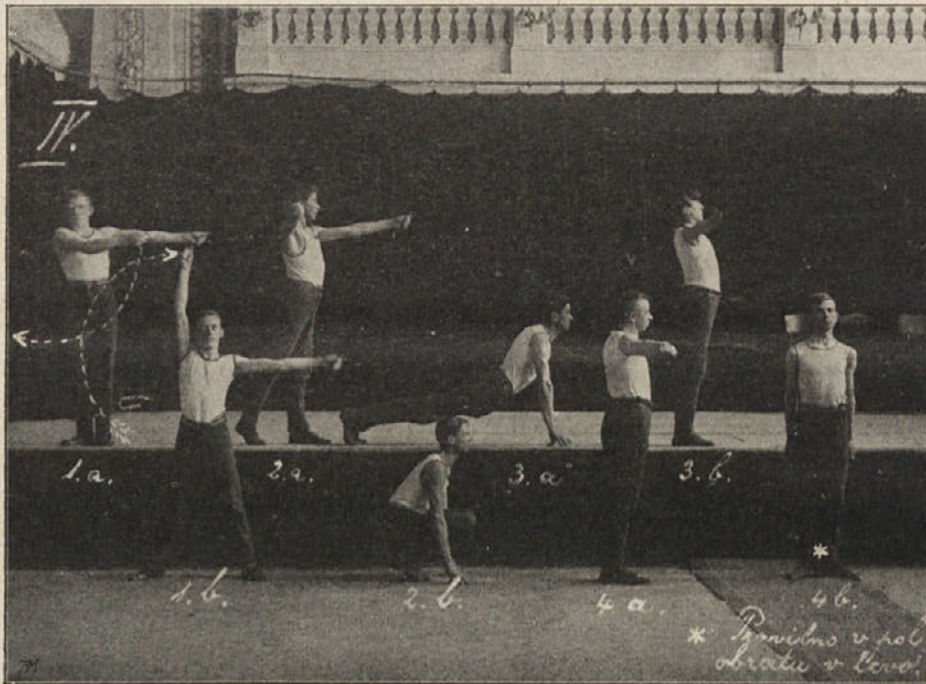
po zefirju v mehki, mesečine polni noči! Ti moja rodna gruda, najmanjša si med sestrami, krasna si kot mlado majevo solnce, a tudi drugi kraji so krasni, in zakaj ta plamen, ki si ga prižgala v naših srcih, čemu ta ljubezen, to hrepenenje, čemu ta bolešt v naših dušah?

Kakor da vidim pred seboj tisti večer, katerih je tisočero in tisočero v naši domovini. Poslednji solnčni žarki so se že poslovili za zlata slemena in večerni zvon je zapel »Zdravo Marijo«. Težke kmetove roke, zagorele od solnca in zaznamovane od znakov težkega dela — žuljev, so pustile težko orodje. Trpin si je obrisal in otrl nagubano čelo in razorana lica, kačera sta mu razoralala trpljenje in skrb, snel je klobuk z glave in iz srca je vzkripela vroča molitev k Gospodu . . . Že davno je utihnil večerni

ljubezni, ker naši ljudje ne razkrivajo svojih srčnih občutkov, presveti so jim. Prešla je noč in prišel je dan in mlado solnce je vtilo novih sil, in že je bil na njivi, ko je deca še spala, srce njegovo pa je bilo polno veselja in udarci njegovega orodja so bili kot zmagoslavje.

Pozdravljena domovina, pozdravljene ve naše njive, naša polja, ljubezen je šla preko vas, ljubezen, pečat našega znoja, naše krvi je vtisnjen v vaše razore! Pozdravljena domovina, tako lepa, tako mehka kot mladost in sanje, tako polna, polna ljubezni!

Kdo ni prisluškoval še tvoji pesmi, tvojim akordom ljubezni, domovina? Kdo ni občutil še tiste visoke pesmi, ki jo je zapel domovini pesnik Zupančič:

zvon, a on je stal še tu razoglav, upognjen in utrujen do smrti. Kot bi zakopal v to zemljo vse svoje sile in moči in jo pojil s svojim znojem, ki je kar curkoma lil na zemljo v vročih, poletnih dneh. Težka je bila njegova misel. Toda nenadoma je prišlo v njegovo srce kot tolažba in sam ni vedel, kdaj se je zganil njegov korak. Glej, doma ga čaka družina, ga čakajo žena in deca; oni so svojci, za katere se muči, dela in trpi, oni so del njegove duše. In vsa tista prejšnja grenkost in trpkost se je ob tej misli spremenila v nekaj lepega, velikega. Ako bo spremljal delo blagoslov z nebes, si ne bo treba Tončetu in Lojzetu tako truditi kot očetu, mirnejše in lažje bosta uživala sad njegovega truda, dela njegovih rok. Prestopil je domači prag in neizmerna, velika je bila ljubezen v njegovem srcu, a čez usta ni prišla ljubezniva beseda, izraz

»S silo neznano
si segla mi do duše globin:
dozdaj nisem vedel, kako sem tvoj sin,
kako te ljubim globoko . . .
Domovina, daj mi roko,
ne beži, ostani pri meni,
tesno, tesno me okleni
in pel ti bom pesem visoko,
pel materi češčeni,
kot ni ti še nihče pel;
src milijon bom razvnel,
uklonil jih tvoji oblasti,
razpalil v dušah strasti
bom plemenite, mlade,
da zadovoljno zaklade
najdražje pred-te polože.«

Polna si prelesti domovina, rodna domača zemlja, kot mladostni smeh so vse tvoje poljane, tvoja polja, kot bojna pesem tvoje gore in tvoji gozdovi.

A glej, najmanjša si med sestrami, majhen je tvoj krog, ni dovolj kruha pri tebi za vse tvoje sinove. Morajo v svet, v širni, daljni svet ti naši ljudje, ta močna srca, ti orjaki, da škropijo med tuje svojo srčno kri. Kolikokrat je že čula krvaveti domovina srca svojih sinov, o katerih pravi pesnik:

»Pa so ramena in pleča kot skale,
tilnik — naloži mu breme nasilnik —
nosil ga bo in ne bo se krivil;
pa so srca tiha in močna —
njihov ponos je brez besed;
pa so možje —
kot da se niso rodili iz matere,
kot da goram se iz bokov izvili so:
morajo v svet, in tujina se diči
z deli njihovih rok;
tamkaj v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji
so nam izginili — več ne doseže jih
naše oko . . .«

Zapuščajo sinovi svoje stariše, bratce in sestrice, zapuščajo in kdo ve, ali se vrnejo še kedaj! Glej in odhajajo s solzami v očeh in se vkrcujejo na velike ladje v Trstu, Hamburgu . . . Dolga je pot in tujina je mrzla, hladna, nima za njih ljubezni, ima jo le za svoje sinove. In koliko slovenskih grobov je raztresenih po širnem svetu, koliko ljudi nam je požrla tujina, koliko jih je omagalo, umrlo že na poti, tam v Hamburgu in drugih velikih mestih. Sivolasi mamici je umrl ljubljenski sin tam daleč, daleč nekje v Hamburgu na poti v Ameriko in še le po dolgem času ve za njegovo smrt in pusti zvoniti domači zvon za njegovo dušo. In vso to neizmerno bol ljubeče materine duše je izrazil Zupančič v teh verzih:

Čul sem vdovice jok:
»Moj Máte, jó, moj Mate!«
Pel je véliki zvon —
Moj Máte, jó, moj Mate!«

Hamburk, Hamburk! kliče ji zvon . . .
tam ji v smrt omahnil je sin,
solze nobene biló ni za njim,
znamenja ni za grob njegov.

Hamburk! — Misel ji blodi okrog,
pa ne ve kam naj poleti,
kje se naj na grob spusti,
da potoči nanj solzó.

Da sem takrat bil Bog,
Moj Máte, jó, moj Mate!«
vzkliknil bil v grob bi njegov:
»Moj Máte, vstani, Mate!«

Hamburk, Hamburk! — Veliki zvon
poje ji, bije,
toži, vpije,
pada trdó na njeno glavó.

Hamburk, Hamburk! — pada črnó,
meša se, lije,
vse ovije
v svojo motnjavo, zemljó in nebó.«

Zakaj jih pošiljaš domovina svoje sinove tja daleč na tuje? Glej, gredo in umirajo tam daleč, glej in potrosijo tam najboljše moči, in se vračajo domov vsi izčrpani in bolni!

Naši očetje so plakali samo ob grobovih in sanjali samo o smrti in peli samo žalostinke o temni bodočnosti! »Naši so samo grobovi!« Zakaj pesem o grobeh in temni bodočnosti? Mi smo mladi in živeti se nam še hoče! V nas samih je življenje, v nas samih je moč in kot bojna pesem vihra prapor naše katoliške slovenske mladine nad našo lepo rodno emljo. Križ se sveti na gori v prelestnih solnčnih žarkih in mlado solnce vstaja in okrog belih cerkvic naših stražaric že od pamtiveka kipi novo življenje. Orel je razprostrl svoja krila nad domovino in njegovo gnezdo je spleteno iz svežih, močnih vej na sivi skali. Jasneje nam je zažarela Luč, prižgana od vzhoda, v naših srcih je mladost, v naših srcih je ljubezen, hrepenenje, ogenj, pogum, idealizem — stremljenje po vsem dobrem in blagem. V naših srcih je žeja po resnici, po napredku in izobrazbi, žeja po Kristusu. On je večna Resnica, On bo blagoslovil našo domovino, naša polja, naše njive, našo zemljo, ki nosi naš pečat, naš znoj in našo kri. Bratje na pot, zastava Orla vihra kot mlado zmagoslavje in križ se sveti v prelestnih solnčnih žarkih nad domovino. Pozdravljena domovina, ti naša mladost, ti naše hrepenenje, ti naša moč, ti naše življenje! Nočemo več hirati in umirati na tujem. Pri tebi hočemo ostati, tebe bogatiti, ti svoje življenje in delo posvetiti. Iz tebe bomo črpali svojo moč in ti iz nas, vsi pa od Njega, ki je izvor vse sile. Pozdravljena domovina!

Ne v lastno pogubo!

Naši Orli so res zavedni fantje. Kakor hitro smo začeli svariti pred izseljevanjem v Ameriko in pokazali, kakšno velikansko gmotno in moralno izgubo pomeni izseljevanje za naše ljudstvo, so našle naše besede takoj odziv v vrstah naše mladine. Naši Orli ljubijo svoj dom, hočejo ostati pridni delavci na domači grudi in ne silijo v tujino bogatit tuje kapitaliste.

Treba pa je, da naši Orli boj zoper izseljevanje zanesejo tudi med ostalo mladino, med vse ljudstvo. Danes hočemo v svrhu agitacije proti Ameriki, ki je sveto narodno delo, priobčiti, kar piše v New Yorku izhajajoči list »Ave Maria« o moralnih razmerah med Slovenci, ki so v Ameriki.

Nobena tajnost ni, da gotov odstotek slovenskih deklet v Ameriki (kakor tudi v Aleksandriji) zapade večalimanj odkriti žalostni obrti prodajanja lastnega telesa. Ene se naravnost zgube v nesramne hiše, druge pa služijo v takozvanih salonih kot natakariče, kjer imajo od nesramne obrti postranski zaslužek. Zraven se jim še zelo slabo godi, kakor sploh take vrste nesrečnicam. Glavni del dobička jim odvzame lastnik salona, ki jih grožno odira, kako strašno pa je sicer življenje takega dekleta, si lahko mislimo. Kar se pa tiče moških, je silno razširjeno pijančevanje, in sicer se pijo največ najmočnejše žgane pijače, likerji, strašni absint, ki človeka v par letih vsega uniči, brandy in podobno. Poslušajmo, kaj piše imenovano ameriško glasilo »Ave Maria«:

»3. februarja letos je prinesel newyorški »Glas Naroda« dopis iz Milwaukee, Wis., v katerem piše dopisnik med drugim:

»Dodam tudi nekaj iz vsakdanjihkušenj, opirajoč se nekaj na mišljenje dopisnikov, nekaj na vprašanje uredništva v eni številki pretečenega leta, ki se je glasilo nekako takole: Neka izobrazena dama je izjavila, da slovenski salonerji izvajajo dekleta iz starega kraja in da jim potem delajo skoraj brezplačno, dokler se ne omože. Prosimo rojake, da nam naznanijo, če je kaj na tem resnice, ker mi tega ne verjamemo. (Vprašanje uredništva.) Pa žalibog še več resnice. Poznam jih osebno veliko, ki imajo kar po tri in celo več slovenskih cvetk, ki so se tako daleč spozabile, da s svojo nepremišljenostjo gulijo in skubijo uboge trpine, kateri jim pride v salon ali pred oči, tako, da marsikateri pride ob ves težko prisluženi denar. Sramota je to, da se usužnji za druge, a ona nima od tega razun zaničevanja trezno mislečih nobene koristi. Kaj nam koristijo društva, dokler bomo tavalili po takih beznicah, ne meneč se nič za drugo kakor za pijančevanje. Salonerji bodo pa seveda rekli: če ne bomo imeli v salonu deklet za vabo, ne moremo shajati. Poglejte može, ki so tudi vaši rojaki in nimajo nobenih vab v salonih ter jih tudi niso imeli, pa jim gre bolje, kakor onim, ki jih imajo. Nikdo se s studom ne obrača od njih vrat. Imejte malo smisla za uboge trpine, ki težko služijo, da morejo spodobno obleči svoje telo in nasititi svoj želodec, potem jih pa še brezvestno izrabljate. Slovenskim dekletom pa zakličem: pomislite malo in izprevidete bodete, da se vsak količkaj inteligenten, bodisi že mladenič ali mož, s studom obrača od tam, kjer se ga poskuša izrabljati. Torej ni čudno, da naš drugi narodi zaničujejo, ko vidijo, da nam je vse prej, nego izobrazba. Oni pač dobro vedo, da smo samo z imenom v narodnih društvih in z dejanjem pa v salonih pri pretepih in pobjah. Predramimo se vendar enkrat, vstanimo in zakličimo vsi kakor en mož: do tu in ne dalje!

Potem smemo upati, da bode naš sicer mali narod postal velik narod v očeh drugih narodov. Tu navedeno je tudi čisto resnično in me k temu dopisu ni napotilo kako sovražstvo iz kateregakoli stališča, samo studi se mi v resnici tako početje, in poslušajoč notranji glas svojega srca, sem se zavzel za prekornostno opombo. Videl sem namreč dosti takih, ki so prišli iz salona in skoraj so se jokali ter kleli obnem, ko so prišli v par urah po takem izrabljevanju ob ves denar.« Tako dopisnik v »Glasu Naroda«.

Ta dopis je velezanimiv! Zelo smo hvaležni dopisniku, da je tako naravnost odkril bridko in strašno resnico. Na telesu slovenskega naroda v Ameriki je res velika zevajoča gnjila rana, ki se vedno globlje in globlje zajeda v telo ljudstva in ga okužuje, in to je pijančevanje! Ječmenovec in ječmenovec in nič drugega kakor ječmenovec. Seveda za ječmenovcem pa še whiskey — pa smo tam!

Berite dopise po raznih listih, pri vseh brez izjeme. O čem se poroča? Naprej in naprej se ponavlja le eno, »kako smo ga pili«, »kako smo z ječmenovcem zamakali grla«, »kako smo vedno suha grla namakali z rumenim ječmenovcem«, »kako smo rajali do poznega jutra cele noči« itd. Da, v nekem slovenskem ameriškem listu smo brali celo dopis, ko se je dopisnik še pohvalil, da je pisal dopis še napol pijan, vsaj sam tako pravi, ko pripoveduje, da je celo noč prebral in je prišel domov pozno potem, ko je »ura strahov že zdavnaj minila«, in popoldne, ko je dopis pisal, da »se mu še duhovi iz za zadnje noči še niso izpuhteli iz glave!« Žalostno!

Ali ste videli slike v oglasu nameravane zgodovine Amerike, katero izdaja Trunk? Ali Vas ni srce zbolelo, ko ste gledali te »mile« rojake s steklenico v roki? Ali Vas ni srce zlasti bolelo, ko ste videli, kako globoko je padlo mišljenje našega ljudstva, da se jim ni zdelo sramotno se dati slikati za zgodovinsko knjigo s pivom v roki! Zato je bilo pri vsej žalostni sliki vendar še vse-ščio znamenje, da so se skoro vsi slovenski listi oglasili proti tem slikam in jih obsojali! Naposled pa, kaj si moremo, ko so pa te slike le slike vzete iz »naroda samega«, slike resnice, slike, ki najbolje kažejo naše žalostne razmere?

Pojdite po vseh naših veselica! Naj bodo te cerkvene ali necerkvene, naj bodo to prirejene od teh ali onih društev, povsodi je glavna reč in glavni vir dohodkov le — pijača. Ječmenovec! Če »ječmenovec« ne pomaže, se pa nič ne naredi!

Zoper pijančevanje se pa mora združiti vse, ki še čuti za narod in z narodom. Delo zoper pijančevanje je najplemenitejše narodno delo! In zlasti med nami ameriški Slovenci, se mora začeti v tej smeri odločno delovanje! »Neozdravljiva rana se mora z

mečem izrezati, da se še zdrav del ne okuži.«

In potem pa še dekleta v salon! Grozno je, kar piše dopisnik v tem dopisu! Kaj je res to mogoče, da se dobe med nami rojaki, ki na tak satanski način izmozgavajo iz lastnih rojakov težko zaslužene cente? Ko bi dopisnik tega s tako odločno besedo ne potrdil, gotovo bi mu ne verjeli! Kje je tu vest? Kje je tu poštenje? Kje je tu narodna ljubezen!? Brat pa peha na ta način brata v moralno pogubo! Ga izkorišča na tak način, ki bi delal čast samo najpodlejšemu židu kakega najumazanejšega predmestja v Parizu!? Da, res grozno! In potem, da se dobi slovensko dekle, ki se proda v tako podlo službo!? Je li to res mogoče! O, čast slovenskih deklet, kje si! Dekle v tako podli službi! In to slovensko dekle!? O tem dopisu glede slovenskih deklet bomo sicer še spregovorili. To je sramota za nas vse.«

Komentar nepotreben. Pošten fant in dekle, ki ji je kaj za svojo čast, ne silita v tujino, da se ne okužita! Tudi doma pri nas se godi veliko nerodnosti, neprimerno manjše kakor v tujini, kjer je človek brez vsakega varstva in nadzorstva in je kakor cvet, ki ga veter odpihne od drevesa in vrže v cestni prah. Ostani doma!

Plesi.

Da plesi za našo mladino niso priporočljivi, je jasno, najhujši so pa tisti javni plesi, kakor jih prirejajo po primorskih krajih. Tu mislimo v prvi vrsti na Goriško. Orli naj bi proti temu započeli energičen boj. Vrlji »Novi Čas« piše o tem vprašanju to-le:

»Že večkrat smo grajali v našem listu naravnost bedasto plesno razvado, ki je doma največ v goriški okolici, na Krasu in tudi drugod. Danes hočemo zopet čisto kratko opozoriti naše ljudstvo in pa oblasti na škodljivost javnih plesov.

Kdo prireja danes javne plese? Največ krčmarji ali pa liberalna ali socialistička društva. Da plese prirejajo oštirji, kdo se bo čudil? Denarci iz plesalčevih žepov zlezajo lepo počasi drug za drugim v krčmarjev mošnjiček. Vino in vrtoglavi ples popolnoma vzameta fantu prevdarek, da zapravi vse, kar ima. Korist ima krčmar. Zadnje čase pa so ljudje začeli spregledovati ter niso hoteli več nositi bojnih soldov oštirju. Zato pa so liberalni inteligenti ustanovili »Kmetško izobraževalno društvo« ali kaj drugega. Ljudi so zvalili v društvo pod tem ali onim naslovom. Društvo je začelo svoje delovanje s plesom. Kadar plesa ni, društvo spi. O knjižnicah v teh društvih ni sledu, v društvenih prostorih — če so sploh na razpolago — spravlja krčmar konjsko opravo, krčmarica morda spravlja vanje pr-

šut, ker najbolj gotovo nihče ne pride v tako sobo; če ima oštir veliko ljudi, pa postavi mize in stole v društveno sobo, za nje pa posadi pivce in izobraževalno delo se lahko takoj prične.

Liberalna in socialistička društva danes pri nas ne pomenijo drugega ko napepljavanje naše mladine k zapravljanju, pijančevanju in s tem k propalosti. Kličemo v tem oziru na pomoč oblasti in županstva. Naj se ne izdajajo plesne licence. Kakšna oblast pa je to, ki pusti, da ljudstvo dere v prepad?

Zadnje čase so začeli vabiti k plesu s pomočjo svetnikov Cirila in Metoda. Ker ta dva ne vlečeta več dosti, jim je začela pomagati država, ki jim dovoljuje tombole, da se zbere na plesu le timveč ljudi. To je odločno napačno. In zato zahtevamo, da naše oblasti spoznajo ogromno gospodarsko in moralno škodo našega ljudstva vsled plesov.

Ponekod je naša organizacija izpodrinila vse plese. Vztrajno delo v tem oziru bo rodilo sad. Poglobimo naše društveno delo. Dekleta naj se organizirajo v »Marijinih družbah«. Javni ples mora slednjič izginiti iz naših vasi!

Pripomnimo le to, da bo ta boj poleg deklet najuspešnejše lahko vodil in dokončal Orel.

Nekaj misli ptujskega Orla.

Ljubi bratje Orli! Danes sem prvokrat prijel za pero, da se oglasim v »Mladosti«, sploh v časniku. Ne zamerite, če bi tudi jaz rad nekaj svojih misli in želja povedal.

Orli bodimo drugim v vzgled kakor doma in na cesti, tako tudi v gostilni — katerih pa brez potrebe ne obiskujmo — najbolj pa v cerkvi. Poznam sicer dobre fante, ki gredo s kakim popačenim mladeničem v cerkev, in ker se mu kot prijatelju noče zameriti, ostane na njegovo zahtevo lepo pri vratih, kjer se potem navadno pogovarjajo in večkrat celo šale zbijajo. Tega Orel nikakor ne sme, kajti s tem bi veliko škodoval dobri stvari.

Tudi svojega verskega prepričanja se ne sramujmo pred nikomur in pri nobeni priložnosti. Naj navedem zanimiv dogodek s ceste, katerega sem opazoval mimogrede. Dne 14. maja je bila križevska procesija v farno podružnico. Na cesti so se pogovarjali trije podčastniki. Eden izmed njih se je ob pogledu na procesijo odkril. Druga dva sta se mu smejala. A on je odločno zmajal z glavo in se ni pokrtil, dokler ni bila procesija mimo. Misli sem si, to je pravi krščanski junak, ki se ne boji kljub zasmehovanju pokazati tudi na zunaj, kar čuti znotraj. Ljubi mladeniči, tudi mi se ne sramujmo v tem oziru pred nikomur. Reš veliko se je že dosegl, če tudi se jaz ne morem ponužati s posebnim sodelovanjem, moram pa pohvaliti narodne ljubitelje, ki so to veliko organizatorično delo začeli, kajti vsak začetek je težak. Mi pa, mladi Orli, to delo nadaljujmo z vso vnemo in navdušenostjo. Probujajmo ljudstvo, pridobivajmo po vseh krajih in vaseh somišljenike, da bo ob času potrebe vstal ves narod kakor en mož v brambo vere in domovine. Navdušujmo tudi druge dobre fante za orlovske ideje. Bojujmo se v prvi vrsti zoper alkohol (ptujski šnops, kateremu napovej posebno ptujski Orel neizprosno boj), nenravnost in odpadništvo.

To so po mojih mislih najnevarnejše rane na telesu našega naroda. Prijatelj, ki to čitaš, oglej si ob priložnosti naš Ptuj in če si velik ljubitelj šnop-sa, se lahko kar stalno tu naseliš, kajti če se ne motim je tu par žganjarn, šnopsarskih oštarij pa v vsaki večji ulici vsaj po ena. Koliko se tu notri samo slovenskega denarja znosi, ni mogoče konstatirati. Malo gotovo ne. Kakor sem izprevidel iz »Mladosti«, ga ni odseka, ki bi ga čakalo toliko dela, kot ravno ptujskega, in ni ga menda tudi odseka, ki bi imel toliko raznih ovir, kot ravno ta. Upamo pa, da naš bratski odseki in obrambna društva pri našem delu ne bodo pustili same, ampak da nam v vseh ozirih izdatno pomagajo. Morda drugič več.

Ognjeslav Krčevinski.

Igre in plesi.

Kaj mislite, dragi bratje, kaj hočem tukaj povedati? Nič drugega kakor: varujte se iger in plesa! Brez denarja noče nobeden igrati, za denar igrati pa je zelo nevarno in po okoliščinah tudi pregrešno. Resnično je, da veselje v igrah ni pravo. Torej varujte se jih!

Smeš tudi plesati? Sicer je ples sam na sebi reč, ki ni ne to ne ono, vendar se ples kmalu v hudobije spreobrne in je prav nevaren. Pri plesu se kmalu prava mera preskoči. Varujte se vseh plesov! Ljudje vsake vrste pridejo tukaj skupaj in razne reči se tukaj vidijo in slišijo, samo dobre navadno nobene ne. Gotovo se noben človek z veseljem ne spominja na koncu svojega življenja tistega časa, ki ga je pri plesih potratil. Kje je nedolžnost srca bolj v nevarnosti, kakor pri kakih družbah? Koliko zapeljivih besed se tu govori! Koliko klafarskih pesem poje! In tukaj hoče pravi mladenič ali dekle svojega veselja iskati? Dragi bratje, ne hodite k takim družbam, če svojo dušo ljubite, zakaj čista resnica je, kar neki učenjak pravi: »Ples je goham enak; kdor ima kaj boljšega jesti, zanje nič ne mara.«

Morebiti te katerikrat na kako ženitovanje povabijo ali si pa sam ženin in hočeš veseli dan z dobrovoljno družbo preživeti, ali si pa morda h kakih drugi veseli in pošteni družbi pobavljen, bi bilo tudi grdo, ko bi se sam ti v veseli družbi kisal. Tukaj se časih zgodi, da se je treba nekoliko zavrteti. Pa vtisni si to pravilo v glavo, ki ti ga sv. Frančišek Saleški da: »Ne pleši velikokrat in ne dolgo naenkrat.« Varuj se pa, da takega veselja preveč ne bo, pri vsakem plesu ima hudobni duh svoje verige razpete in srečen je, kdor mu uide. Sploh ne išči veselja zunaj sebe, pravo veselje moraš vedno s seboj nositi, ki iz čiste vesti izvira.

Anton Cvet.

Premaguj se, uč se, vadi se!

Vadi se, dragi Orel, že takoj v začetku premagovati svoje strasti, nagnjenja in želje; le ako to storiš, moreš zadovoljno živeti.

Zlasti ti priporočam, da se ogiblješ takih uživanj, ki ti nič ne koristijo, a zraven še škodujejo. Glavni dve uživanji oziroma razvadi sta kajenje in pijančevanje.

Kaj ti pa zaleže, ako kadiš? Čisto nič! Kupovati moraš tobak, tratiti kolikor toliko čas, si kvariš zdravje, daješ slab zgled mladini in v sobah okužuješ zrak in tla. Svetujem, da se tudi Orli odpoveste tej razvadi popolnoma. Pri strastnih kadilcih vem, da ne bo nič. A nemogoče ni. Močna volja premaga vse! In tudi to. Jaz sam sem bil strasten kadilec. Kadil sem od 13. do 19. leta vedno. Potem sem spoznal, da je kajenje zdravju škodljivo. V začetku, ko sem sklenil ne več kaditi, je bilo res težko, par dni je bil sam tobak v mislih, potem je bilo pa kmalu boljše. Najboljše je tiste dni neprestano delati, to je najboljši pripomoček.

Kako prijetna je potem zavest, da si zmagal sam sebe! Dobil boš pogum še drugim razvadam se druzgati. In to je v prvi vrsti pijančevanje. To je druga razvada, katere naj bi se vsak Orel skrbno ogibal. To je še hujši razvada, ki postane huda strast. Najprej varuj sam sebe pred to kugo, potem pa druge. Ne sili nikogar, naj pije, zlasti otrokom brani! Zelo žalostno je videti, da dajejo tu in tam matere komaj nekaj mesecev starim dojenčkom opojne pijače. Kje ima taka mati razum, kje kaj ljubezni do svojih otrok? Orel, ako kdaj postaneš družinski oče, ne pripusti tega za nič ne! Dobe se sicer dobri mladeniči, a v tem jim manjka dobre volje in pravega razuma. Fant, recimo, pride iz Amerike, porabi prvo priliko v to, da gre s tovariši v gostilno, meneč, da je tako prav in da se s tem najbolj postavi, ko je pa ravno nasprotno; njegovi tovariši naredo pri drugih prilikah skoraj vedno tudi tako, ker nočejo biti »umazani«. Nespametno! Ali bi ne bilo boljše, da si kaj podučnega povedo ter se med seboj pozabavajo, kakor pa iti v kako umazano beznico, kjer razmečejo težko prislužen denar, da so drugi dan bolni in nesposobni za delo?

Orel imej krepko voljo! Nikar po nepotrebem zapravljati denar in si obenem slabšati zdravje! Denar, ki ga imaš, daj rajši v »čebelico«. Ne boj se, ti bo gotovo enkrat prav prišel! Ako pa že greš v gostilno, pojdi v pošteno, ki je na dobrem glasu. V beznicah itak ni dobrega vina, ampak izkvarjeno, po katerem boli glava. Če že moraš piti, pij kozarec dobre kapljice, ne pa brozgo! (Se strinjam. — Op. urednika.)

Še enkrat! Orel imej krepko voljo! Premaguj se, uč se, vadi se! Potem boš s sladko zavestjo zrl v starosti nazaj na mladost in se ne boš kesal, da si po nepotrebem zapravljal denar in zdravje.

A. Lekšan, Notranjsko.

Okrožja.

Mladeniški tabor šentpeterskega orlovskega okrožja je pokazal, kako močno je razvita orlovska organizacija v ljubljanski okolici, kamor skuša sokolstvo najprej zanesti svoje krive nauke. A naša mladina bo znala prečrtati pravočasno te njihove račune. Devicamarijapoljsko okrožje se je polnoštevilno odzvalo povabilu šentpeterskega okrožja. Ta tabor je bil praznik orlovske organizacije, uspeh tega tabora naj nas vzpodbudi k delu za II. tabor, ki se bo vršil meseca avgusta v Hrušici.

Okrožna telovadba cerkniškega okrožja Orlov bo v nedeljo, dne 9. junija, popoldne na Rakeku ob priliki blagoslovljenja novega Doma. Spored: 1. Od 1. do 2. ure popoldne telovadna skušnja. 2. Ob tri četrt na 3. sprejem novodošlih gostov na kolodvoru in obhod skozi vas do Doma. 3. Pred Domom kratke nagovor in blagoslovljenje Doma. 4. Pete litanije s spremljevanjem godbe. 5. Javen ljudski shod pod milim nebom. 6. Javna telovadba Orlov. 7. Ljudska veselica. — Pri vsej slavnosti bo sodelovala bratska orovska godba od D. M. v Polja. Bratski odseki sosednjih okrožij, zlasti oni ob železnici, se najuljudneje vabijo k obilni udeležbi in k sodelovanju, da bo naš nastop na Rakeku kar mogoče časten! — Cerkniško okrožje Orlov.

Logaško okrožje. Okrožna seja se je vršila dne 12. maja v Hotedršici. Med drugim se je sklenilo, da se priredi letos ljudski tabor, združen z okrožno javno telovadbo v Gorenjem Logatcu v mesecu juliju. Dalje se je sklenilo, da se odpošlje od vsakega odseka po en član na evharistični kongres na Dunaj. Predsednik Šijanec opozarja zastopnike odsekov na odsekove revizije, ki se bodo vršile koncem maja. — Prihodnja okrožna seja bo v Gorenjem Logatcu.

Št. Vid nad Ljubljano. Okrožje Št. Vid priredi v nedeljo, dne 16. junija, ob ugodnem vremenu pešizlet v Presko. Zbirališče ob 1. uri popoldne v telo-

vadnici pri »Cebavu«. Bratje Orli in prijatelji naših organizacij se vabijo, da se izleta udeležijo polnoštevilno!

Odseki.

Ljubljana (Sv. Peter). Občni zbor Š. O. dne 4. maja 1912. — Brat predsednik odpravlja zborovanje in pozdravi vse navzoče, predvsem g. deželnega poslanca prof. Karola Dermastija in zastopnike bratskih odsekov »Ljubljana« in »Moste«. Predsednik poudarja v svojem nagovoru, da je ravno danes obletnica odkrivanja »Šentpeterski Orel«. S hvaležnostjo se spominja nekaterih članov, ki so pripomogli do tega, da se je mogel ustanoviti v šentpeterski fari Orel. Spominja se še nekaterih veselih in žalostnih dogodkov tekom preteklega leta. Predvsem se spominja dveh umrlih bratov, in sicer ustanovnega člana br. Frana Pavliča, župnika šentpeterskega, in Franceta Ingliča, člana bratskega odseka Hrušica. Pozivlje vse navzoče, da se v znak spoštovanja do njih dvignejo raz sedežev. Zgodi se. Dalje našteva tudi nekaj veselejših dogodkov preteklega leta. Med veselejših dogodke preteklega leta prišteva vstoličenje novega župnika šentpeterske fаре, br. Janka Petriča. Da je dobila šentpeterska fara tako čilega, mladega in za naše društveno delo navdušenega župnika, ki mu je gotovo v prvi vrsti pri srcu mladina, posebno moška mladina, pomeni gotovo še lepo bodočnost našemu odseku. Drugo, kar bi bilo še pomembno za naš odsek, je blagoslovitev društvene zastave Š. P. D., ki je obenem tudi naš prapor. Zahvaljuje se vsem članom, ki so mu zvesto stali na strani in z vztrajnostjo, vzajemnostjo in bratsko ljubeznijo pripomogli do uspeha, do katerega se je dvignil Š. O. v prvem letu svojega obstanka. — Nato poda br. predsednik besedo br. tajniku, ki poda naslednje poročilo: V prvem letu obstanka Š. O. je štel odsek v celoti 28 rednih, 20 podpornih in 25 ustanovnih članov, torej skupno 73 članov. Odsek je imel 17 rednih sej, v katerih se je obravnavalo in reševalo marsikatero vprašanje, kako dvigniti ugled odseka do čim višje stopinje. Odsek se je udeleževal tudi po svojih zastopnikih vseh večjih slavnostij po Kranjskem, da, celo na Štajersko v Petrovčje je šla deputacija Orlov povodom ustanovitve Podzveze za Štajersko. Ob priliki katoliškega shoda na Moravskem v Olomucu se je odsek tudi udeležil istega po deputaciji petih članov. Tajnik nato navaja podrobno delovanje odseka na zunaj. Odsek je storil tudi svojo versko dolžnost s tem, da se je udeležil glasom sklepa odbora dne 8. decembra in 19. marca korporativno skupnega sv. obhajila in kroju. Na velikonočno soboto se je odsek udeležil tudi procesije polnoštevilno z sosednimi bratskimi odseki. — Nato poda br. blagajnik poročilo o denarnem stanju, ki slove: Blagajniško poročilo za leta 1911/1912. Denarnega prometa je bilo 2029 K 26 h. Dohodki Ustanovnine 531 K, podporina 120 K, članarina 114 K darila 61 K 2 vin., veselici 101 K 74 vin., razni dohodki 31 K, skupaj dohodkov 958 K 76 vin. Stroški: Poslovne knjige, štambjl 23 K 90 vin., tiskovine itd. 85 K 90 vin., najemina telovadnice 100 K, tamburaški učitelj 36 K, Rogovi in vrvice 134 K, venec in trakovi 37 K 90 vin., dve sliki 8 K, članarina Z. O. 5 K, kolki in znamke 21 K 60 vin., razni drugi stroški 38 K 20 vin., skupaj stroškov 490 K 50 vin. Ako odštejemo stroške od dohodkov, ostane v blagajni 468 K 26 vin. Od tega se 400 K naloženega v Šentpeterski hranilnici. Telovadni sklad: Blokovi se je prodalo za 70 K, dar gosp. župnika Petriča 20 K, skupaj 90 K, kateri znesek je istotako naložen v Šentpeterski hranilnici. Odsekovi inventar (rogovi, vrvice, venec, trakovi in dve sliki) je vreden po 10% odbitku 161 K 91 vjn. Ob koncu prvega leta svojega obstanka ima odsek 558 K 26 vin. premoženja in inventar v vrednosti 161 K 91 vjn. — Na predlog pregledovalca računov se dá bratu blagajniku absolutorij, kar se vzame enoglasno na znanje. Nato sledi poročilo načelnika. Telovadnih

ur je bilo 96, izvzemši one, v katerih so bili telovadci zadržani vsled priprav raznih prirediteljstev ali odseka samega. Nato je podal natančno statistiko udeležbe in števila telovadcev pri posameznih telovadnih urah in v celoti. Primerja prve telovadne ure in zadnje ter konstatira, da je udeležba padla. Pri tej priliki poudarja posebno demokratizem in zaključuje svoje poročilo med pritrjevanjem navzočih telovadcev. Nato sledi volitev odbora. Izvoljeni so bili bratje: Ludovik Tomažič, predsednik, Janko Dolžan, podpredsednik, Rudolf Kovačič, tajnik, Pavle Kržan, tajnika namestnik, Valentin Srše, blagajnik, Janez Sajovic, blagajnika namestnik; kot odborniki: kaplan Fran Vrhovec, prof. Ivan Grafenauer, Karol Majce in Ivan Ciber. Kot pregledovalca računov se izvolita br. Janko Gajšek in Josip Grošelj. Kot načelnik br. Pavle Kržan, podnačelnik br. Valdek Serše. Nato se volijo še zastopniki raznih odsekov, kakor tamburaški, trobentaški, klavijoline itd. Pri raznoterostih povzame besedo deželni poslanec prof. Karol Dermastija, ki pozdravlja navzoče in se zahvaljuje za sprejem, kojega so mu priredili začetkom zborovanja člani sami. Pozdravlja predsednika, ki je občespoštovan. Poudarja zlasti, da se pojavlja med člani antipatija med stanovji, kakor je posnel iz poročila načelnika. Ostro šiba razprtijo in mržnjo med članstvom in poudarja posebno medsebojno spoštovanje, ljubezen, demokratizem in bratstvo v prosep naroda in odseka. Končno obljublja, da je vedno pripravljen priskočiti odseku na pomoč in naj se odbor v slučaju potrebe obrača do njega, ker bode vedno rade volje pomagal, kolikor bode v njegovi moči. (Splošno pritrjevanje in odobravanje.) — Predsednik se nato zahvaljuje govorniku in poudarja nadalje, do kakšnega uspeha privede pravo bratstvo in složnost. Vzpodbuja člane k intenzivnejšemu delu, da se Š. O. dvigne. Nato opozarja na evharistični shod ki se vrši meseca septembra na Dunaju. Agitira naj se povsod, da bode udeležba čim številnejša. — Brat Kržan poudarja, da se namerava telovadba starejših opustiti in vprašuje, bi li ne bilo umestno, da se odsek in vrsta starejših gospodov telovadcev združijo. Zadeva se bode rešila v eni prihodnjih sej. — Nato pozdravlja vse zbrane člane kot zastopnik Š. P. D. društveni podpredsednik g. Karol Majce in obljublja pomoč v slučaju potrebe. — Ker se nihče ne oglasi več k besedi, zaključuje br. predsednik s ponovno zahvalo udeležencem zborovanje in jim kliče krepki »Na zdar!«

Št. Vid nad Ljubljano. V seji dne 13. maja je vzel odbor na znanje in v zapisnik poroko Zvezinega načelnika br. Alberta Jeločnika. Brat Albert Jeločnik si je stekel tudi pri nas nebroj zaslug za lepo orlovsko idejo za časa ustanovitve odseka. Zato tudi mi kličemo mlademu paru gromoviti: Na zdar! z željo, naj Bog rosi na njih svoj očetovski blagoslov! — Revizija odseka se je vršila v petek, dne 17. maja. Revizijo sta izvršila brata L. Tomažič in P. Kržan. Našla sta vse v redu.

Stara Vrhnika. Zopet se oglašamo v naši nam jako priljubljeni »Madosti« in poročamo nekaj novejših stvari. Dne 28. aprila t. l. smo nastopili starovrhniški Orli prvokrat na odru v »Društvenem domu« na Vrhniku. Uprizorili smo dve lepi igri »Pijavka« in pa »Skriven zaklad«. Zahvaljujemo se pa na tem mestu v prvi vrsti br. č. g. Leop. Turšiču, ki je imel z nami toliko truda, v drugi vrsti pa Katol. društvu rokod. pomočnikov, predvsem g. Ant. Jezeršek za prijazno sodelovanje pri veselici. Še enkrat: Bog povrni vsem! — Vsled dela, ki se je pričelo, prenehamo s 1. junijem z izobraževalnimi večeri (sestanki), katere smo imeli redno skozi celo zimo. Marsikaj lepega in koristnega iz »Zlate knjige«, »Knjige o lepem vedenju«, iz obeh zvezkov prevzvišenega g. knezoškofa »Mladeničem« in drugih naših knjig smo slišali za sedaj in tudi za poznejši čas. Kar je hvalevredno, je to, da so sestanke po večini vodili fantje sami. Sklene se sklicati ob priliki kake važne stvari odbornike, da se posvetujejo. Najlepše se zahvaljujemo na tem mestu tudi gosp.

ženinu Frančišku Gromu, ki je o priliki svoje poroke daroval za drugimi svati vred našemu Orlu velikodušen dar 29 K 16 h. Zato mu vsi bratje, zbrani na sestanku dne 2. maja t. l., kličejo: Na zdar! Na mnoga leta! — Vsa čast tudi fantom domače vasi, izven odseka, ki so darovali našemu Orlu lep znesek 10 K. Bodi jim torej na tem mestu izrečena vsem skupaj pristrčna zahvala.

Dolenji Logatec. Dne 27. aprila vršil se je redni občni zbor našega odseka. Kot za uvod so nas presenetili naš vrli predsednik preč. gosp. Remškar s krasnim, v srce segajočim govorom; jasno so nam narisati pota, katerih naj se držimo, da bomo kakor iskra, ki posveti v vsako najmanjšo tmino, razkrije lepo in grdo stran našega življenja, očisti, kar je slabega ter nas naredi kakor blesteče svetilnike, kot prave vojake Kristusove. Tako smo bili že početkom zborovanja veselo navdušeni. Slede poročila. Br. tajnik poroča, da šteje odsek 38 članov, in sicer 28 izvršujočih in 10 rednih. Odbor je imel 11 odborovih sej, pri katerih so se reševale in obravnavale važne tekoče stvari. Odsek je imel razen par izjem redne tedenske sestanke, katere sta vodila preč. g. predsednik in br. tajnik odseka. Razpravljala se je tvarina iz »Zlate knjige«, naše brošure, dr. Ušeničnikova »Sociologija«, »Mladost« in »Naš Dom«. Posebne vrednosti so bili članki »Našega Doma«, kakor »Politična šola«, »Ustavoznanstvo« itd. Vseh sestankov je bilo od zadnjega občnega zbora okrog 60. Bilo je sedem javnih večjih nastopov, skoraj vsikdar z zastavo. Skoraj vsi člani Orla so tudi člani vrlo napredujočega »Dramatičnega odseka«, kjer jako marljivo delujejo. Članarinsko blagajno vodi br. Rado Maček, ki poroča, da se članarina razen nekaj izjem redno plačuje. Sledi poročilo načelnika. Vršil se redna telovadba dvakrat na teden. Povprečen obisk na uro 15 telovadcev. Vadi se redovne, proste in orodne vaje. Orodna telovadba je od lanskega leta nekoliko pešala, toda vendar se kaže, da bo zopet oživela vsaj pri nekaterih. Mlajši bratje so veliko čvrstejši in imajo precej več veselja za orodno telovadbo, tako da so lahko starejšim za zgled. Posebno dva, Žitko in Poženel, bosta izvrstna telovadca. Le tako naprej! Graja zelo nemarnost pri nastopih pri telovadbi radi slačenja, ko je treba vsakega prositi, da se razpravi. Naj bo že vendar v tem oziru red, da ne bo treba peti vedno te stare pesmi: disciplina in zopet disciplina; fantje, točno prihajajte k telovadbi! Vsa poročila se vzamejo z odobrenjem na znanje. Vsa čast vrlemu načelniku, ki se požrtvovalno trudi za tehniško povzdigo odseka. Le tako naprej, vztrajaj, ne bo zastoj tvoj trud! Voli se nato novi odbor. Izvoljeni preč. g. Val. Remškar, predsednik br. Ivo Šijanec, podpredsednik in tajnik, Fran Rupnik, tajnikov namestnik, Rado Maček, blagajnik, Fran Maček, Fran Mihevc, odbornika, Rado Maček, načelnik, Ivan Kobal, Fran Slabe, vaditelja. Po končani volitvi nam še enkrat poda naš ljubljani, zopet izvoljeni predsednik par krepkih naukov, obžaluje, da se nekaj bratov ni udeležilo občnega zbora, nakar ob velikem navdušenju zaključijo občni zbor. Fantje, še eno besedo. Prireditve na Rakeku, Vrhuiki in Gornjem Logatcu so pred durmi. Storimo vsak svojo dolžnost, da bomo častno rešili našo nalogo.

Sodražica. V nedeljo, dne 5. maja, smo imeli občni zbor. Udeležba od strani delujočih članov je bila popolna, kar svedoči, da imajo naši Orli dovolj zanimanja in veselja za svoj telovadni odsek. Opazili smo tudi, da so posamni člani, ki doslej niso javno nastopali, prav pridno posegali v debato, kar je tudi hvalevredno. Vršil se je cel občni zbor ob lepi harmoniji; z zadovoljstvom smo se razšli ter v nadi, da so padle besede raznih govornikov na rodovitna tla ter ne ostanjejo brez sadu. Dosedanji predsednik in načelnik sta pred volitvijo izjavila, da vsled preobilih javnih in zasebnih opravil ne moreta več zasedati svojih mest v odboru, hočeta pa kakor doslej i zanaprej pospeševati razvitek dragega jim Orla. Občni zbor je vzel njuno odpoved na

znanje ter se jima zahvalil za njuni dosedanji trud za društvo. Imeni Lavrenčič in Pirnat ostaneta na častnem mestu zabilježeni v društveni kroniki sodražkega Orla. Splošno so se v odbor izvolile nove, čvrste moči. Ta sestoji iz sledečih funkcionarjev: Ivan Cvar, predsednik, Ivan Pešec, podpredsednik, Fran Brinšek, tajnik, Ivan Stupica, blagajnik, Ant. Stupica, načelnik, Leopold Lovšin, podnačelnik, Josip Cvar in Lovro Gruden, vaditelja. Od izvoljencev pričakujemo prav marljivega delovanja, za to nam prorokujejo njihova imena. Pri občnem zboru se je zbranim članom naznanilo, da se je 4. maja poročil načelnik Zveze Orlov gospod Albert Jeločnik z gospico Minko Bonačevo. Z navdušenjem se je sklenilo mladima poročencema odposlati čestitko, saj ima pa tudi gospod ženin za naš odsek velike zasluge. On je bil, ki nas je na ustanovnem shodu navdušil za društvo, on je izučil naše prva načelnika Pirnata in Stupico, da sedaj nas druge poučujeta. Gospod Albert Jeločnik se še vedno zanima za naš odsek. Hvala mu za vse!

Cerklje. Občni zbor se je vršil 12. vel. travna. Po predavanju br. Marinčka je podal brat predsednik Al. Drobnič sliko o delovanju odbora. Orel je gojil predavanja, v katerih se je največ razlagala »Zlata knjiga«. Ni bilo pa dovoljnega delovanja v organizatoričnem in telovadnem oziru. Temu je največ krivo, posebno pri telovadbi, ker manjka potrebnega telovadnega orodja. Sklenilo se je, da se bo odsek potrudil, da se ti nedostatki kolikor bo mogoče, odpravijo. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni bratje: Al. Drobnič, predsednik, Joško Dušak, tajnik, Anton Lomšek, blagajnik, Franc Butara, načelnik, Fr. Račič, gospodar. Občni zbor je sklenil, da se bo strogo pazilo na red in disciplino in da bodo redna štirinajstdnevna predavanja. Upamo, da bo prišlo novo življenje v odsek in da bomo šli z božjo pomočjo krepko za našimi cilji.

Ptuj. Ptujškemu Orlu na pomoč! Še živi ptujski Orel deluje tudi, a bolj na tihem in skromno, pa vseeno navdušeno in smotreno. Dasi smo brez telovadnice, čeravno nas gledajo povsod po strani, celo v takozvanih »katoliških« bralnih društvih, poguma nam ne manjka. To pa je tudi vse, kar imamo. Nabavili bi si radi nekaj telovadnega orodja, a blagajna je prazna. Obrnemo se torej s ponižno prošnjo na starejše in močnejše bratske odseke, naj nam po moči prislokožijo na pomoč in nam prepuste to ali ono telovadno orodje, ki jim je mogoče odveč. Tudi bi si radi preskrbeli uniforme. Mogoče bi jih kakšen odsek lahko prodal po zmerni ceni? Ponudbe naj se blagovoljno poslati na: Orel v Ptuj, minoritski samostan. Veliko se je že pisalo po časopisju o ptujškem šnopsu. Mi pa, ki tukajšnje razmere poznamo, vemo dobro, da nam vse jadikovanje prav nič ne pomaga. Starih pijancev ne bomo spreobrnili nikdar, vzgojiti si moramo nov, trezen zarod. Ptujski Orel bo svojo nalogo vsestranski izvrševal, a pri tem rabi tudi tuje pomoči, sami smo preslabi.

Gradec. Naš telovadni odsek dobro deluje. Telovadimo dvakrat na teden in sicer v ponedeljek in petek. Navadili smo se stare in nove proste vaje, sedaj se vadimo sabljanje in skupin. Omislili smo si še bradljo, katere smo si želeli. Obrnili smo se na odsek v Sodražici, ki nam jo je prodal po zelo ugodnih pogojih. Boljše nam ni mogel ustregel, zato mu bodi pristrčna zahvala. Dne 7. maja nas je zapustil br. Štefan Erman. To je za naš odsek hud udarec. Zakaj z br. Ermanom ni Orel izgubil samo člana, ampak ustanovitelja in voditelja. Saj je bil on tisti, ki je prinesel orlovsko misel v Gradec. V petek, dne 3. maja, mu je Orel priredil poslovljni večer. Br. Valentin Pipan je opisal njegovo delo, koliko je storil za načelništvo, kako se je žrtvoval zanj duševno in telesno. Spodbujal je brate k delu in vztrajnosti, prosil je brate, da obljubijo br. Štefanu, da bodo delali, kakor je on pričel. Končal je z besedami: Bratje, držimo kar smo obljubili, pojdemo na delo za narod in vero, naj grmi vihra, naj tuli piš, na naši zastavi je križ! — Brat visokošolec

Puntar se je spominjal preteklosti, navajal je, kako je br. Erman delal za našo splošno organizacijo, kako je v St. Vidu nad Ljubljano in v Radečah deloval vneto za naša načela. Priporočal nam je, naj brata Ermana vzamemo za zgled. Načelnik brat Praprotnik se Štefanu najpristrčneje zahvali za delo, ki ga je on storil za Orla. Podaril mu je v imenu Orla mali dar. Br. Erman se zahvali in izjavlja, da ta hvala ne gre njemu. Povdarja, da kdor hoče delati za društvo, ne sme gledati na lastno čast in hvalo. Pravi, da bo najbolj vesel, če bomo ohranili orlovske misli v svojem srcu. Navduševal nas je in rekel, da moramo skrbeti za to, da izgubo enega člana nadomestimo z desetimi. On je delal do zadnjega za društvo, veliko delo je storil, čeravno je bil priprost mizar. In s tem nam je pokazal, kako je treba delati in koliko lahko vsak naredi za našo organizacijo. Odbor Orla je sprejel brata Ermana v seji dne 28. aprila za svojega častnega člana in mu je s tem izkazal svojo ljubezen. Hvaležen mu bo ostal naš Orel, hvaležna mu sme biti cela orlovska organizacija!

Razno.

»Zlata Doba« je zopet izšla za binkoštno praznike po trimesečnem premoru, ali kakor sama pravi: za tri mesece je bila mrknila. Po mnogih naših odsekih imajo abstinenčne krožke, in ti je bodo gotovo prav veseli. V današnji številki smo pisali o telesni in duševni moči, ki nam je potrebna in ki naj jo vzgajajo naše orlovske organizacije. Telesna in duševna moč sta med seboj tesno zvezani. Za prvo skrbi v prvi vrsti telovadba, za drugo in zaeno za prvo pa kar največja zmernost v uživanju alkoholnih pijač. In zato Orli srčno pozdravljamo nanovo oživljeno »Zlato Dobo«!

Več luči! Dr. Anton Mahnič. Iz »Rimskega Katolika« zbral in uredil dr. A. Ušeničnik. — Ne bi smelo biti slovenskega katoliškega izobraženca, ki bi te knjige ne imel! Tu so v jedrnatih obliki epohalnih dr. Mahničevih člankov razložena načela, ki morajo katoličana voditi zlasti v javnem življenju. Knjiga je prava zvezda vodnica za našo inteligenco. Stane broširana 3 K, vezana 4 K 40 vin.

Pet tednov v zrakoplovu. Spisal Jules Verne. Prevel A. Kos. Roman opisuje pettedensko vožnjo po zrakoplovu, z njo združene nevarnosti in opazovanja zemlje iz zračnih višin. Jules Verne je gotovo najzanimivejši svetovni pisatelj. Iz njegovih povesti se pa mladina tudi veliko nauči, zlasti zemljepisja. Imajo pa njegovi romani ne redko tudi visoko naravno vrednost. Stane vezano 3 K 80 vin.

Stanko Premrl, 100 Preludija organi. (Zbirka orgelskih preludijev.) Ljubljana 1912. Založila »Katoliška Bukvarna«. — G. Kimovec piše o tej zbirki: Slovenci smo lahko ponosni na zbirko preludijev, ki nosi na čelu ime našega odličnega cerkvenega skladatelja Stanko Premrla; zakaj zdi se, da bo zbirka napravila pot po celem cerkveno-glasbenem svetu in povsod našla dobrih prijateljev. Nič je ne bom hvalil, nič priporočal, zakaj zbirka — kar moč praktična — sama sebi piše najlepše priporočilo. Kdor hoče imeti solidnih, enotnih, ne pretežkih, pa vendar modernih, duhovitih preludijev, si bo to zbirko moral omisliti. Tudi za študij praktičnega kontrapunkta, zlasti pa motivičnega dela, je zbirka velike vrednosti, zakaj ne bo izlahka dobiti solidnejšega stavka niti v domači, pa tudi v inozemski literaturi ne, kakor je Premrl. — Tisk vzoren, cena 3 K 80 vin. — za sto preludijev gotovo primerna.

Brez dogme. Moderni roman. H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski. Ta povest opisuje življenje inteligenta, ki ne veruje v Boga in nima nobenih jasnih načel, pa se zato sam ustrelil. To dovršeno delo, ki se odlikuje po izbornem risanju modernega mišljenja, je za zrele bravece, ki se zanimajo za najvišja vprašanja človeštva. Stane broširan 3 K, vezan 4 K 50 h.

Potop. Zgodovinski roman. H. Sienkiewicz. Poslovenil Podravski. Ta veliki roman je za »Ognjem in mečem« najboljši Sienkiewicz. Opisuje boje poljskega plemstva s Švedi, živo slika tedanje običaje in divje čase, riše vse polno zgodovinskih oseb v najkrepkejših barvah in je zanimiv od prve strani do zadnje. Stane broširan 6 K 40 h, vezan 8 K 40 h.

Valerija. Zgodovinska povest. Spisal A. de Waal. Prevel N. J. P. Ta krasni roman iz poganske dobe, ko se je preganjalo krščanstvo, naposled pa slavno zmagalo, ne potrebuje posebnega priporočila, saj slovi po celem svetu. Knjigo, ki je tudi izrednega vzgojnega pomena za ljudstvo, dičijo slike, ki seznanjajo braveca z rimsko dobo. Stane broširana 1 K 50 h, vezana 2 K 10 h.

Darilo za birmance. Botrice in botri imajo hvalevredno navado podariti birmancem poleg drugih stvari tudi molitvenik. Za ta namen je kar najbolj pripraven molitvenik »Družbenik Marlijn«, ki je ravnokar izšel v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani in stane z rdečo obrezo K 1-50, z zlato obrezo K 2-30, v usnju z zlato obrezo K 2-80. Molitvenik je tiskan na najboljšem popirju ter ima zelo priročno obliko; obsega vse molitve z besedilom novega cerkvenega molitvenika. Izdalo ga je škofijsko vodstvo Marijinih družb in birmanci, ki so opravili že sv. obhajilo ter lahko vstopijo v Marijin vrtec, našli bodo v njem potrebna navodila, pozneje pa, ko vstopijo v Marijino družbo, jim bo najzaneslivejši vodnik in spremljevalec skozi celo življenje. Botri podarijo s tem molitvenikom birmancu nekaj, kar ga bo trajno spominjalo slavnostnega in srečnega dne, ko je prejel zakrament sv. birme.

Zadnji dnevi poljskega kraljestva*.

(Zgodovinska študija.)

Josip Logar.

Ob koncu osemnajstega stoletja se je izvršil čin največje krivice, kar jih pomni človeška povestnica, razdelitev nekdanjega tako slavnega poljskega kraljestva, in vendar so tako redki glasovi nevolje, žaljenega čuta pravičnosti, ki jih beremo v zgodovini one dobe. Ni bilo svetovnega razburjenja, ni bilo hrupnih protestnih shodov, ni bilo oblastnega groženja s pripravljenim orožjem — in vendar so svetni mogotci razkosali in razdelili mogočno kraljestvo, ki je imelo v preteklosti slavno ime v svetovni zgodovini in ki bi imelo ohranjeno v svoji celoti nedogleden vpliv na razvoj srednje Evrope. Poljska plemenitost značaja, združena z nad vse živahno fineso, ki ne zaostaja za pariško, poljska odkritosrčna rodoljubnost zedinjena s spoštovanjem do drugih narodov, globoka vernost poljske ljudske duše, in pri ti prirojeni pobožnosti izvanredna nadarjenost, ki se je s pridnostjo povzpela do kulturnega viška med Slovani — kako izborne lastnosti, ki tako jasno kažejo, da so Poljaki poklicani v vodstvo Slovanov in da bi slovanofilstvo krenilo pod njihovim zaščito svojo naravno pot. Naravno pravimo, zakaj pot k resnici, k miru, k svobodi je naravna pot, ki vodi ljudstva do sreče. In kako je še nedostopna, zastražena ta pot našim nesrečnim bratom po slovanskem jugu! List povestnice naj bi se bil drugače zasuskal, Poljaki bi se naj bili okrepili kot močno vmesno kraljestvo med tremi vevlastmi, pa bi imel slovanski Balkan drugo lice. Poljak, ki je šel umirat za nemško svobodo, ki je krvavel za tujo prostost na daljnih ameriških tleh, ki je tolikrat viteško vihtel meč za katoliško vero, ta se ne bi ganil za rodne, v temo in bedo vklenjene brate?

A strta leži v naših dneh mogočna Poljska. Na mnogih krajih deli usodo z drugimi bednimi brati. Le kar jim je dano v um in srce, česar jim sovra-

* Ta lepi in poučni članek priobčujemo z malimi črkami le zaradi njegove obsežnosti. — Op. uredništva.

nik z domovjem vred ne more ugrabiti, le rojene vrline so jim še ostale kot vedna priča nekdanjega bleska in sijaja, kot glasna, vedno očitajoča priča, kaj bi bilo lahko iz tega, od Boga tako razkošno obdarovanega naroda, ko bi bil imel v nevarnih časih vsaj dobre vodnike, ko bi bil ves narod do brro vzgojen. Zakaž če kateri, potem potrebuje prav gotovo živahni, za vsako stvar dovzetni, z vednimi ekstremi se boreči narod modrega, preizkušene vodstva! A nihče ne bo trdil, da so ga uživali Poljaki. Imeli so mož, ki so s solzami v očeh delali in se borili za narod, a zla, ki ga je zakrivila stoletna lahkomišelnost, brezvestnost ali kako naj imenujemo tisto neodpušljivo preziranje, popolno zanemarjenje pravega, zdravega ljudstva, ni mogla več odvrti peščica mož. Narodni organizem je zamrl, in ko je prišel čas skrajne nevarnosti, ki bi jo bil mogel odstraniti edinole celotni poljski narod z enotnim, silovitim nastopom do dna užaljene duše, bivajoče v zadnji delavski bahti, ni bil ta veliki mrtvec več kos veliki svoji nalogi.

Mar naj spoznavamo zgodovino poljskega naroda izključno le iz beletristično pisanih poljskih sestavkov, iz učenih, večernih pogovorov, razvijajočih se ob kadečem čaju, da bi se udali ugovoru: »Ni res — nemške trditelje Poljak je vedno tvegaj življenje za domovino — in to celo ženske.« Bolj kot vsak rezek odgovor zavrne te besede opazka ruskega zgodovinarja Solovjeva, ko poroča o znanem »molčečem« poljskem državnem zboru, ki je odobrill dne 25. septembra 1793. leta prusko-poljsko pogodbo, v kateri so morali odstopiti Poljaki Rusom 4157 Mm² s 3 milijoni prebivalcev, Prusom pa 1061 Mm² s tri in pol milijona prebivalcev. Zgodovinar pravi: »Eno je s tem dokazano, da na Poljskem ljudstva sploh ni. Narod je molčal, ko je vzkipe parlament junckerjev zoper rusko-pruske zahteve. Pokazale so se posledice nenaravnih razmer, da je moralo ljudstvo stoletja molčati, dočim se je po parlamentu razlegalo divje vpitje ali sladko govoričenje junckerjev. In tako se je zgodilo: ko je moral poljski državni zbor (pod pritiskom zunanjih sil) obmolkniti, je bilo med ljudstvom vse tiho in mirno. Nekaj strašnega je to, ko mora ljudski, državni zbor utihniti — in to tedaj, ko so v nevarnosti narodove najsvetejše pravice; toda ni li še strašnejša toplota, popoln molk zaslužjenega naroda? Zadnji poslanci v zadnjem poljskem državnem zboru utihnejo — kazen za to, ker so ravno ti gospodje zakrivil, da ni narod sam prišel nikdar do besede.«

Velike predprave enega stanu v škodo drugega, razvajeno plemstvo niso na razvoj države nikdar dobro vplivale, najmanj na Poljskem. O meščanstvu in njegovih pravicah ni sledu do osemnajstega stoletja, do propada. Značilno je, kako so se tiste male ugodnosti, ki so se dovoljevale mestom,

podeljevale: »Transfero hanc villam ex iure Polonico in ius Magdeburgicum.« Zbirka meščanskih pravic se je imenovala »ius Magdeburgicum vel Teutonicum«, ker so bili Poljaki sami prepričani, da se po njih narodnem pravu mesta sploh ne bodo mogla razviti.

O kmetem stanu sploh ni govora. Ob naduto trdovratnost razvajene šlahte je zadel vsak odlok, s katerim je hotel ta ali oni razumni kralj bednemu ljudstvu sužnjost olajšati. Denarna kazen je bila samo določena, ako je ubil plemič svojega podložnika. Hujšo kazen so morali plemiči prestati le tedaj, ako jih je zasačil tožnik pri zločinu in je mogel to dokazati s štirimi pričami, med katerimi sta bila dva plemiča in štirje kmetje. Z drugo besedo: kmetovo besedo in življenje ceni tudi zakon, kakor plemič hoče. In res zatrjujejo zgodovinarji, da so bile ravno pravne razmere najhujša rana v organizmu poljskega naroda.

Kam bi bil zabredel narod manj srečne nravi in manjših zmožnosti v takih razmerah? Poljake pa je obvarovala prirojena dobrota in poslušnost, da niso uprizarili že zdajna revolucije, za katero je bilo na Poljskem v socialnem oziru več vzrokov, nego na Francoskem. Kako silno dobrega srca mora biti ljudstvo, ki je tako prostodušno odgovarjalo redkim gospodom, kadar so jim hoteli jarem zljajšati, pa so izražali bojazen, da jim ne bi škodovala prostost: »Dokler nismo imeli nobenega drugega imetka, nego palico, ki smo jo nosili v svojih rokah, nas ni nagibala niti najmanjša stvar, naj se pošteno obnašamo. A kakor hitro postanejo naši konji, naša polja in naša živina res naša last, tedaj nas bo delala skrb, da jo zopet lahko izgubimo, zelo previdne v vsem.«

Plemstvo edino uživa vse pravice v državi, plemstvo edino je in predstavlja poljski narod. In še v majevi ustavi iz leta 1793 je bilo določeno, da morajo biti povzdignjeni meščani, ki se jim hočejo dati vse državne pravice, prej v plemski stan — in to vsako leto in iz vseh mest skupaj samo trideset. Za kmete je imela ta ustava, ki naj bi dvignila ves poljski narod ter ga na znotraj okrepila in usposobila za boj proti mnogim in močnim sovražnikom tistih dni, le nekaj sladkih, a popolnoma praznih besedi. In še ta borni načrt ustave je izzval vihar ogorčenja med preširno šlahto. Zvezke, ki so obsegale novo ustavo, so vrgli v zbornici na tla, gazili po njih in imenovali izdajavca domovine njega, ki jih je priobčil. Zakaž kratiti prostost in predpravice plemstvu se pravi domovino izdati. In to se je godilo v času, ko so sovražniki križa in prestola, opti na nezadovoljnost stiskanih stanov, uničili francosko kraljestvo. Par let zatem pa je bila poteptana prostost ponosnega poljskega naroda. (Dalje prih.)

Ustanovljeno 1867. **Manufakturna trgovina** Ustanovljeno 1867.

Franc Regorschek-ov naslednik

AVGUST JAGODIČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica štev. 3.

Zalagatelj za orlovske telovadne srajce in predpisane žnore za kroje. Obenem priporoča tvrdka častiti duhovščini veliko zalogo sukna in pristnega platna za cerkvene oprave.